

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 7 december 2000

**over de opdracht, functie en
structuur van de MiNa-Raad**

2000 | 38

D/2000/7080/A38

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2000 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31

Inleiding

De Vlaams Minister van Leefmilieu en Landbouw, mevr. Vera Dua, vroeg met een brief, gericht aan de Voorzitter, om zich te bezinnen over de toekomst van de MiNa-Raad als adviesorgaan. Meer concreet werd gevraagd naar de decretale wijzigingen die in dat verband gewenst zouden zijn. Bovendien werd ook gevraagd naar de principes die aangehouden zouden moeten worden in verband met een eventuele hervorming van de subsidiëring van de milieubeweging.

Nu werd de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen opgericht in 1991 (decreet 29 april 1991, installatie oktober), met een algemene bevoegdheid inzake studie, aanbeveling en advies (op eigen initiatief of op vraag) over alle aangelegenheden inzake milieu of natuur. Sindsdien zijn er op grond van een aantal decreten nog adviesverplichtingen bijgekomen, en sinds kort heeft ook het Vlaams Parlement een volwaardig adviesvraagrecht jegens de MiNa-Raad. De Raad heeft er aldus een klein decennium werking op zitten. Gedurende deze periode vonden elk jaar gemiddeld 12 raadszittingen plaats en werden jaarlijks 20 tot 40 adviezen vastgesteld. Het behandelde onderwerpspectrum daarbij was erg breed: duurzame ontwikkeling sensu stricto, planning, wetgeving, economische instrumenten, educatie, afval, energie, water, mest, natuurbehoud, plattelandsbeleid, ruimtelijke ordening, mobiliteit, gemeentelijk en provinciaal milieubeleid, ... De verhouding tussen de milieubeweging en andere partners in de Raad is bij dit alles steeds een bron van vruchtbare interactie én van permanente aandacht geweest. Dit alles op zich is een reden tot bezinning over de rol en het functioneren van de MiNa-Raad.

Na een klein decennium werking is allicht de tijd aangebroken voor bezinning en evaluatie. Hierbij zijn zowel het behoud van de sterke punten als het aangaan van nieuwe uitdagingen aan de orde. De MiNa-Raad kiest er in deze oefening voor om in te gaan op enkele relevante evoluties, zowel wat betreft de werking van de Raad als wat betreft de

4 | MiNa-Raad, zitting 7 december 2000

gewestelijke, federale en internationale beleidscontext (over deze ontwikkelingen als zodanig geeft de Raad commentaar in zijn Oriëntatienota bij de Kleurennota van de Vlaamse regering, 7 december 2000). Vervolgens formuleert de MiNa-Raad aanbevelingen m.b.t. de inhoudelijke opdracht, de functie en de structuur van de Raad. Over de subsidiëring van de milieubeweging zal in een afzonderlijk advies standpunt ingenomen worden.

Prof. dr. R.F. Verheyen,
voorzitter

Samenvatting

De inhoudelijke opdracht inzake milieu breed opvatten. Na een bezinning over de maatschappelijke ontwikkelingen die voor de Raad relevant zijn (§§ 1-4), pleit de MiNa-Raad er in dit advies ten eerste voor om de inhoudelijke opdracht van een volwaardige milieuadviesraad breed, t.t.z. horizontaal, op te vatten (§§ 5-8). Niet alleen zijn de noties “milieu” en “milieubeleid” breed omschreven in het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, en staat er het integratiebeginsel voorop. Bovendien is er de wereldwijde ambitie om als maatschappij te komen tot een behoeftebevrediging van de huidige generaties zonder deze van de toekomstige generaties in het gedrang te brengen. Ook blijken internationale en Europese ontwikkelingen te nopen tot een brede opdrachtvulling voor een milieuadviesraad. Tot slot staat vast dat het milieubeleid steeds complexer en uitdagender wordt, wat ook legitimeitsvragen met zich meebrengt.

Primaat van de politieke besluitvorming. De MiNa-Raad wil actief het primaat van de politieke besluitvorming respecteren – door het verstrekken van niet-bindende adviezen, en door bij onenigheid het duidelijk naast elkaar plaatsen van keuzealternatieven en het aangeven van de maatschappelijke consequenties daarvan, zodat het aan de politieke besluitvorming overgelaten wordt om te beslissen (§ 9).

Hoofdfunctie situeert zich in de fase van de beleidsformulering. Wanneer men er van uitgaat dat de milieubeleidscyclus vier fasen bevat – probleemerkenning, beleidsformulering, beleidsuitvoering en beleidsbeheer – dan is het duidelijk dat de MiNa-Raad vooral een rol te vervullen heeft in de fase van de beleidsformulering (§ 11). Daar is immers de vraag aan de orde of de krachtlijnen van de geboden oplossingen maatschappelijk werkbaar zullen zijn wat betreft effectiviteit, efficiëntie en aanvaardbaarheid. De MiNa-Raad profileert zich bij deze vooral inzake het effect op het milieu. Aan het slot van het advies

6 | MiNa-Raad, zitting 7 december 2000

wordt aangetoond dat de MiNa-Raad ook nog troeven heeft om in de andere fasen van de beleidscyclus eventueel een nuttige rol te kunnen spelen (§§ 15-16).

Een brede samenstelling van de MiNa-Raad blijft wenselijk. Wanneer men het brede inhoudelijk bereik als uitgangspunt neemt, dan is het wenselijk de brede samenstelling van de MiNa-raad te bestendigen of te versterken (§§ 12-14). De invalshoek “effectiviteit voor het milieu” moet hierbij wel als de belangrijke invalshoek gegarandeerd blijven. De andere opties zijn: (2) een adviesraad met een breed bereik maar ook met een sterk verbrede invalshoek (in feite een variante van het vorige, waarbij evenwel de milieu-invalshoek opgenomen wordt in een nog bredere benadering), (3) een milieuadviesraad met een breed bereik maar met een vooral vanuit de milieubeweging gedragen milieu-invalshoek, (4) een adviesraad met een eng opgevat milieubereik en met een brede samenstelling (een vorm van doelgroepenbeleid) en tot slot (5) een adviesraad met een eng opgevat milieubereik en een enge samenstelling (een expertise-raad). Deze vier alternatieven worden op basis van argumenten als minder wenselijk bestempeld. De twee laatste alternatieven gaan in tegen het uitgangspunt dat “milieu” breed opgevat dient te worden. In functie van het eerste en verkozen alternatief doet de MiNa-Raad aanbevelingen in verband met samenstelling en werking.

STANDPUNT ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO EN VEV

Volgens de sociale partners geeft deze tekst een goede analyse weer van de huidige werking van de MiNa-Raad. De sociale partners onderschrijven de conclusie dat, gelet op onder andere de maatschappelijke tendensen, een bijsturing van de bestaande adviesraden wenselijk is. Gelet op het feit dat de hier gemaakte keuzen qua inhoudelijke opdracht en samenstelling van de MiNa-Raad ook gevolgen hebben voor de andere adviesraden – b.v. de SERV – en de relatie tussen deze adviesraden onderling, wensen de sociale partners zich momenteel niet uit te spreken over de opties die op deze vlakken in voorliggende tekst gekozen worden. Verder wensen ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO en VEV te onderstrepen dat de hervorming van de MiNa-Raad moet gezien worden in het globaal kader van de hervorming van de administratie en de bijhorende adviesraden. Tenslotte wensen ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO en VEV te beklemtonen dat de opties en bemerkingen in verband met de samenstelling van de MiNa-Raad en andere adviesraden verregaande consequenties hebben, voorbarig zijn en het bereik van de MiNa-Raad overstijgen.

I. Voor de MiNa-Raad relevante ontwikkelingen

- [1] **Globalisering.** Een bezinning over de taak van de MiNa-Raad dient te vertrekken bij een aantal andere maatschappelijke trends, die onmiskenbaar hun invloed hebben op het milieudebat en op het functioneren van de MiNa-Raad. In de eerste plaats is er wat gemeenzaam de “globalisering” of “mondialisering” wordt genoemd: een toenemende beweeglijkheid van informatie, kennis, kapitaal en arbeid, een toenemend belang van de internationale arbeidsdeling, en een toenemende verstrengeling met ecologische, demografische, culturele en sociale ontwikkelingen die zich elders in de wereld voordoen. Aangezien Vlaanderen een handelsnatie is, bepaalt deze globalisering heel sterk de aard en het tempo van de economische ontwikkeling in Vlaanderen. Deze globalisering is hiermee dus ook een aandrijver voor moeilijk ontwijkbare ruimtelijke en milieuontwikkelingen in Vlaanderen. Hierdoor wordt zowel de opdracht als de bewegingsruimte van het Vlaams omgevingsbeleid beslissend beïnvloed.

Globalisering heeft niet alleen een invloed op de toestand van het milieu, maar bepaalt indirect ook de keuzen die gemaakt worden in het milieubeleid zelf. Een politiek gevolg van de globaliseringsprocessen is immers het toenemend belang van het Europese besluitvormingsniveau. De internationale ontwikkelingen en vooral de ontwikkelingen op het Europese niveau zijn momenteel reeds beslissend voor grote delen van het te voeren omgevingsbeleid in Vlaanderen.

- [2] **Een grotere moeilijkheidsgraad van het omgevingsbeleid.** Een ander gevolg van de globalisering is het toenemend belang van moeilijker milieuthema's. Deze houden verband met de relatieve eindigheid van milieu en natuurlijke hulpbronnen (hierbij in de eerste plaats energie, ruimte, biodiversiteit – en dan ook water en verhouding platteland/stad) en met de kwetsbaarheid van het kader dat het globaal milieu biedt (klimaat, ozonlaag).

Hieraan kan de beschouwing vastgekoppeld worden dat de “gemakkelijke” jaren van ontwikkeling van het milieubeleid hoe dan ook voorbij zijn. De Europese milieurichtlijnen die nu nog uitgevoerd moeten worden brengen aanzienlijke uitdagingen met zich mee, waarbij de Vlaamse overheid relatief weinig bewegingsruimte heeft. Het komt er dan ook op aan na te denken over de positionering van Vlaanderen in het Europese milieudebat.

Ook binnen in het milieubeleid komen nu de nieuwe uitdagingen: (1) de toenemende vraag naar vereenvoudiging, overzichtelijkheid, efficiëntie en proportionaliteit van de te nemen maatregelen en de uitvoering ervan;¹ (2) het toenemend belang van het economisch instrumentarium, de financiering van het milieubeleid; (3) de decentralisatie van de besluitvorming naar lagere overheden; (4) de uitdaging van de integratie van milieuzorg in andere sectoren; (5) toenemende inbreng van en communicatie met doelgroepen en andere niet- of quasi-gouvernementele partners in bij de besluitvorming; (6) toenemend belang van moderne risico's die veel expertise vragen en tegelijk een grote betrokkenheid bij modale burgers veroorzaken. Veel van deze uitdagingen hebben te maken met legitimiteit van en draagvlak voor het gevoerde omgevingsbeleid, en aanvaarding ervan door de burger.

[3] De **“Lange Termijn” dringt beleidsmatig door**. Het internationale denken rond milieu wordt reeds meer dan een decennium gekoppeld aan het concept “duurzame ontwikkeling”, in brede zin op te vatten als het streven naar volwaardige behoeftebevrediging voor de huidige generatie zonder voor toekomstige generaties het vermogen tot behoeftebevrediging in het gedrang te brengen. Mijlpalen in dit denkproces waren het Brundtland-rapport (1987), de UNCED²-conferentie in Rio (1992) en de earth summit 5 jaar later (1997). Als gevolg hiervan kreeg de notie “duurzame ontwikkeling”, als een vorm van lange termijn denken en ontwikkelingsdenken, een steeds grotere rol toebedeeld als beleidsconcept bij de VN, de OESO en bij internationale NGO's. Bij dit laatste ging het niet alleen om milieu- en derde wereld-NGO's, maar ook om het bedrijfsleven, cf. WBCSD. Ook de Europese Unie neemt het concept voor zijn rekening en begint tastbare beleidsproducten in die richting af te leveren.³ De laatste jaren is het concept ook in het beleidsdiscours doorgedrongen, zowel op Vlaams als op federaal niveau.⁴ Het Vlaamse Gewest heeft ook

1) SAUWENS, Beleidsnota ambtenarenzaken 1999-2004, Zitting 1999-2000, stuk 160, nr. 1, p. 9, het pleidooi voor één loket.

2) Gebruikte afkortingen: UNCED – United Nations Conference on Environment and Development; OESO – Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling; NGO – niet gouver-

nementele organisatie; WBCSD – World Business Council on Sustainable Development.

3) De belangrijkste uitingsvormen zijn de desbetreffende bepalingen in het Verdrag van Amsterdam, de integratieprocessen die gestart werden in Cardiff en een volgende mijlpaal zullen kennen in Göteborg (2001), de voorbereiding

van de RIO+10-strategie, de richtlijn inzake de evaluatie van beleidsplannen en -programma's, enz.

4) Getuige daarvan de recente regeerakkoorden, beleidsnota's, federale Wet en Plan Duurzame Ontwikkeling, de Milieubeleidsplanning, de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling, enz.

een groot aantal bevoegdheden die een sleutelkarakter hebben voor “duurzame ontwikkeling” en de lange termijn. Naast het milieubeleid *sensu stricto* geldt dat omzeggens het volledige bevoegdheidspakket van het Vlaamse Gewest⁵ aanknopingspunten bevat met duurzame ontwikkeling: waterbeleid, ruimtelijke ordening, landinrichting, en natuurbehoud en bosbouw, (sociale) huisvesting, alsmede substantiële delen van het landbouwbeleid, het economiebeleid, het energiebeleid, het tewerkstellingsbeleid, van openbare werken en van het transportbeleid.⁶ Met de zgn. Kleurennota, waarin duidelijk naar de lange termijn gekeken wordt, is het duidelijk dat de Vlaamse regering dit gegeven voor zijn rekening neemt.

- [4] **Bestuurlijke vernieuwing.** Een trend van een geheel andere orde is dat de wijze waarop aan politieke besluitvorming gedaan wordt aan verandering toe is – het kader waarin de MiNa-Raad functioneert wordt dus bijgesteld. De Vlaamse regering heeft immers beslist dat een bestuurlijke organisatie doorgevoerd zou worden in het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en bij de Vlaamse Openbare Instellingen. In principe zouden de huidige departementen omgebouwd worden tot kerndepartementen met als opdracht beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie. Wanneer men globale strategische denkoefeningen zou willen doen, dan zouden deze verricht worden op basis van kennisnetwerken, onder leiding van het betrokken kerndepartement. De politiek verantwoordelijken zouden ten slotte niet zozeer met behulp van kabinetten te werk gaan, maar op een soepele en flexibele manier rechtstreeks aanspraak maken op de beschikbare professionele expertise in het overheidsapparaat. Wat de wenselijkheid van het bestaan van zelfstandige overheidsagentschappen betreft, stipte de Vlaamse regering aan dat een en ander onder meer zou afhangen van de mate waarin bij de uitvoering van een overheidstak ook de directe en formele betrokkenheid van maatschappelijke actoren tot een toegevoegde waarde zou kunnen leiden bij de concrete beleidsuitvoering⁷. De krachtlijnen van deze hervormingsvoorstellen zijn voortgekomen uit het oogmerk te komen tot een betere besluitvorming, t.t.z. een besluitvorming die eenvoudiger, hanteerbaarder, doorzichtiger, soepeler en sneller zou verlopen. Door het subsidiariteitsprincipe toe te passen zou bekomen worden dat het aantal mogelijkheden tot blokkeren vermindert, en dat er een grotere transparantie ontstaat.⁸ Het is duidelijk dat deze hervormingen betekenisvol zijn voor adviesraden zoals de MiNa-Raad, die een maatschappelijk overleg koppelen aan een inbreng van expertise en kennis.

5) Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, art. 6 §1.

6) In zijn advies van 30 maart 2000 over het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 2000-2003, 2000/12, §17, wees de MiNa-Raad dan ook

op de vele concrete beleidsvoorname-
mens van de Vlaamse regering die
met duurzame ontwikkeling ver-
band houden – en pleitte de MiNa-
Raad voor een goede coördinatie.
7) SAUWENS, *Beleidsnota ambtena-
renzaken 1999-2004*, addendum: een

nieuw bestuurlijk beleid, *principebeslis-
singen omtrent de Vlaamse overheid*,
Zitting 1999-2000, stuk 160, nr. 1,
addendum, p. 2.

8) SAUWENS, *Beleidsnota ambtena-
renzaken 1999-2004*, Zitting 1999-
2000, stuk 160, nr. 1, p. 10 en p. 17.

II. Opdracht: de breedte van het voor milieu relevante beleid

- [5] **Nu reeds een brede opdrachtbepaling.** De inhoudelijke opdrachtbepaling van de MiNa-Raad zal rekening moeten houden met de ontwikkelingen die hiervoor beschreven werden. De Raad heeft evenwel reeds een algemene bevoegdheid inzake studie, aanbeveling en advies in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op het leefmilieu of het natuurbehoud. Het “leefmilieu” is hierbij op te vatten als een lichtjes verouderde term. Moderner is het om te spreken van zowel “milieu” als “milieubeleid”, waarin overigens ook het “natuurbehoud” vervat is. Hierbij moeten deze begrippen, overeenkomstig het Decreet van 5 april 1995 houdend algemene bepalingen inzake milieubeleid, ruim opgevat worden. “Milieu” wordt er immers gedefinieerd als “de atmosfeer, de bodem, het water, de flora, de fauna en overige organismen andere dan de mens, de ecosystemen, de landschappen en het klimaat”. De doelstelling van het milieubeleid wordt in dit decreet als volgt ingevuld: “Ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties [...]: (1°) het beheer van het milieu door duurzame aanwending van de grondstoffen en de natuur; (2°) de bescherming, tegen verontreiniging en onttrekking, van mens en milieu, en in het bijzonder van de ecosystemen die van belang zijn voor de werking van de biosfeer en die betrekking hebben op de voedselvoorziening, de gezondheid en de andere aspecten van het menselijk leven; (3°) het natuurbehoud [enz]”. Bovendien legt dit decreet een integratiebeginsel op: “De [...] doelstellingen en beginselen moeten in het bepalen en uitvoeren van het beleid van het Vlaamse Gewest op andere gebieden worden geïntegreerd. Bij de uitvoering van het beleid wordt rekening gehouden met de sociaal-economische aspecten, de internationale dimensie en de beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens.”.

Dit maakt dat de MiNa-Raad nu reeds adviseert over de volle breedte van de beleidsvelden die met milieu te maken hebben. Het gaat hierbij in de eerste plaats over milieu- en natuurbeleid op zich – de eigenlijke kerntaak van de MiNa-Raad. Het gehele milieu is evenwel in het geding, t.t.z. in zijn bron-, kader- en opvangfunctie. Alle ruimtelijke en voorraad aspecten komen aldus in het blikveld: de Raad behandelt het omgevingsbeleid in de brede zin van het woord.

- [6] **Inhoudelijke opdracht inzake “duurzame ontwikkeling”.** Omwille van het belang dat “duurzame ontwikkeling” als beleidsconcept kreeg in het inter- en supranationale beleidsdiscours, heeft de MiNa-Raad in dit thema geïnvesteerd. De Raad adviseerde over Agenda 21, gaf een oriëntatienota uit in dit verband, pleitte voor integratie in overheidsinstellingen, ontwierp indicatoren, richtte een colloquium in naar aanleiding van Rio+5, studeerde en adviseerde inzake voorraadbeheer en inzake het verband tussen milieu en economie, en besteedde onlangs uitgebreid aandacht aan de lange termijn. Ook andere adviezen gingen nogal eens uit van duurzame ontwikkeling als leidend beleidsconcept. Men mag daaruit besluiten dat de MiNa-Raad het afgelopen decennium een belangrijke rol heeft gespeeld in de promotie en verspreiding van het ideeëngoed inzake duurzame ontwikkeling in Vlaanderen. De inspanningen van de MiNa-Raad ter zake hebben indirect wellicht bijgedragen aan de actuele doorbraak van het concept. Directe doorwerking is in elk geval duidelijk in de Vlaamse milieubeleidsplanning (cf. het voorraadbeheer en de lange termijnbenadering).

Vanuit zijn opdrachtbepaling heeft de MiNa-Raad nu reeds aandacht besteed aan “duurzame ontwikkeling” en aan het “lange termijn” aspect daarvan. De MiNa-Raad is zinnens dat te blijven doen. Het betreft met name de ambitie om in de huidige behoeften te voorzien zonder daarom het vermogen tot behoeftebevrediging van de toekomstige generaties in het gedrang te brengen. Voor de MiNa-Raad is in het bijzonder het milieuaspect van deze ambitie aan de orde.

- [7] **Inhoudelijke opdracht inzake inter- en supranationale regelgeving.** Algemeen wordt binnen de Vlaamse besluitvorming te weinig nagedacht over wat op het Europees of internationale niveau gebeurt. Wat de in voorbereiding zijnde Europese of internationale regelgeving aangaat, is het zo dat momenteel noch de Commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement, noch de Vlaamse regering noch het georganiseerde maatschappelijk middenveld er tijdig en diepgaand over debatteren. Momenteel wordt het debat over de uitvoering pas gevoerd als het ontwerpdecreet of ontwerpbesluit dat uitvoering moet geven aan de inter- of supranationale akte al voorligt, wat meestal jaren later gebeurt, en dus te laat is. Dit maakt ook dat de vertegenwoordigers van het Vlaamse Gewest in Europese en internationale onderhandelings- en gespreksfora een mandaat hebben dat te

beperkt, te laattijdig of te onduidelijk is. Bij meerdere adviezen die verleend werden de afgelopen jaren kwam de nood tot uiting om hier structureel verandering in aan te brengen. De Raad heeft tot dusverre nauwelijks kunnen adviseren over internationale of supranationale regelgeving – er werd ook nauwelijks naar gevraagd. De MiNa-Raad heeft er daarom reeds eerder voor gepleit om te komen tot een grotere betrokkenheid van de Vlaamse politieke besluitvorming in het algemeen en de maatschappelijke advisering in het bijzonder.

De MiNa-Raad meent daarom dat adviesvragen en advisering over mededelingen van de Europese Commissie met beleidsvoornemens van nut zouden kunnen zijn. Ook over te voeren onderhandelingen kunnen strategische adviesvragen gesteld worden. Eenmaal een internationaal verdrag vastgesteld of een Europese richtlijn uitgevaardigd, kan het bij het moment van de ratificatie ook nuttig zijn om de MiNa-Raad om advies te vragen over de te verwachten uitdagingen bij de uitvoering van dat verdrag of die richtlijn.

- [8] **Inhoudelijke opdracht inzake complexer wordend milieubeleid.** Bij de trendanalyse werd er op gewezen dat de uitdagingen voor het milieubeleid groter zijn dan ooit te voren: wereldmilieuproblemen krijgen meer en meer impact, de Europese milieurichtlijnen worden moeilijker te implementeren, en tegelijk is er een vraag naar grotere efficiëntie van het milieubeleid. Al bij al komt de legitimiteit van en het draagvlak voor het milieubeleid in de vuurlijn. Het beleid beantwoordt deze uitdagingen met een verbreding van het instrumentarium (marktconforme instrumenten, risicobenadering bij normstelling, verhoogde aandacht voor kostenefficiëntie), evenals met een vergrote aandacht voor participatie van doelgroepen. De MiNa-Raad moet bij de vervulling van zijn inhoudelijke opdracht rekening houden met deze ontwikkelingen.

De Raad moet bereid zijn aandacht te besteden aan de aspecten van het milieubeleid waarbij in het bijzonder de draagkracht van en het draagvlak bij de burger geraakt wordt. Daartegenover staat evenwel dat ook de zorg voor het milieu zelf draagvlak geniet. Het komt er op aan een evenwicht te vinden in de benadering. Aandachtspunt bij de advisering moet daarom zijn: de effecten voor de levenskwaliteit en het streven naar ontkoppeling tussen milieudruk en economische groei. Tegelijk komen ook economische, sociale en culturele aspecten aan de orde.

III. Functie en structuur van de MiNa-Raad

3.1. Achtergronden: primaat van de politiek en bestuurlijke vernieuwing

[9] **Primaat van de politieke besluitvorming.** De MiNa-Raad levert op dit moment zijn bijdrage tot een democratische besluitvorming met voldoende deelname van de betrokkenen. De vormgeving van de adviezen versterkt zelfs het primaat van de politieke besluitvorming. De Raad streeft er weliswaar steeds naar unanieme adviezen vast te stellen (ten einde aan te geven voor welke oplossing een draagvlak bestaat) – toch heeft de Raad nooit gearzeld om verdeelde standpunten mee in het advies op te nemen. Deze meningsverschillen werden steeds per discussiepunt weergegeven, zodat de politieke besluitvormers een beeld verkregen van *waar de eigenlijke maatschappelijke knelpunten zich situeren*. Dit bevrucht het politieke debat in regering en in Parlement. De adviezen van de MiNa-Raad zijn bovendien niet bindend, wat maakt dat de finale verantwoordelijkheid steeds aan de politieke besluitvorming gegeven wordt. Het staat de regeringsleden en de leden van het Vlaams Parlement vrij te beslissen of ze al of niet rekening houden met de geboden argumentatie. Tot slot moet aangestipt worden dat de Vlaamse regering in een aantal gevallen *verplicht is advies te vragen*, m.n. over voorontwerpen van decreet inzake leefmilieu of natuurbehoud, over het te voeren milieubeleid en over het begrotingsbeleid.⁹ Hieruit zou

g) Op basis van verscheidene decreten zijn er nog talrijke adviesplichten voor de Vlaamse regering bijgekomen, zowel op milieugebied als op andere beleidsdomeinen: art. 35 van het Decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorko-

ming en het beheer van afvalstoffen (zoals gewijzigd), m.n. over de sectorale uitvoeringsplannen; Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, art. 2.1.9. §6 over het milieubeleidsplan, art. 2.1.14 §3

over het milieujaarprogramma, en art. 2.2.2. over de milieukwaliteitsnormen; art. 20 §2 van het Decreet van 19 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, m.n. over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

men verkeerdelijk tot een primaat van de adviesverlening kunnen besluiten. De regering heeft echter ook een grote speelruimte in het bepalen van de *adviestermijnen* bij deze adviesvragen. Op deze manier is het voor een adviesraad niet mogelijk de voortgang van de besluitvorming te obstructeren.

De MiNa-Raad is dus functioneel verenigbaar met het primaat van de politieke besluitvorming, omdat zijn adviezen niet bindend zijn en omdat hij heel duidelijk t.b.v. de politiek de alternatieven aangeeft in geval de raadspartners het niet eens geraken.

[10] **Bestuurlijke vernieuwing.** Bij het institutioneel vernieuwen en reorganiseren van het Vlaams overheidsapparaat is het van belang de democratische werking van en de participatie in de besluitvorming te versterken: doelgroepen en deskundigen kunnen een waardevolle inbreng hebben, en het komt er op aan deze goed te organiseren. Het is in dit licht dat hier over “advies” en “adviesraden” nagedacht wordt. Men kan vanuit verschillende ooghoeken naar adviesraden als de MiNa-Raad kijken:

- In welke fase van de beleidsvoering speelt een adviesraad een rol: bij de problemdiagnose, bij de beleidsformulering, bij de uitvoering of bij het beheer?
- Wat is het voorwerp van de advisering? Beperkt men het gespreksveld tot bv. wat de bevoegdheid is van het kerndepartement? Verbreedt men het gespreksveld op een horizontale manier?
- Wat is de functie van adviesraad: vanuit expertise adviseren, overleg tussen partners organiseren en/of dialoog en communicatie tussen overheid en burgers ondersteunen?

Hierna wordt §11 de kwestie aangeraakt van in welke beleidsfase de Raad zou moeten optreden. Er wordt geconcludeerd dat de prioriteit bij de fasen van problemdiagnose en beleidsformulering ligt. Wat dat aangaat, is het, zoals hiervoor bij de inhoudelijke opdracht (hoofdstuk III) beschreven, nodig dat er geadviseerd wordt in de breedte van het onderwerpenveld. Daaruit volgt een zekere visie op type adviesraad (§12), de functie (§13) en de samenstelling (§14). Tegelijk is het perfect denkbaar dat, zeker in de fasen van de beleidsuitvoering en van het beheer, gewerkt wordt met een advisering die vooral op de expertise van en communicatie met de doelgroep gebaseerd is (§§15 en 16).

3.2. Hoofdfunctie situeert zich in de fase van de beleidsformulering

- [11] **Plaats in de beleidscyclus.** Het patroon van de levenscyclus van bestuursvraagstukken kan toegepast worden op milieuvraagstukken. Hierbij kunnen vier fasen onderscheiden worden – resp. probleemerkenning, beleidsformulering, beleidsuitvoering en beleidsbeheer – fasen die alle voor de MiNa-Raad belangrijk zijn¹⁰. De rol en de wenselijke betrokkenheid van de MiNa-Raad is vooral intens in de eerste twee fasen van de beleidscyclus. In de eerste fase kan de MiNa-Raad reeds door overleg en advisering een meerwaarde aanbren- gen: hoe moet een bepaald beleidsprobleem ingeschat en aangepakt worden? Hier wor- den dus reflecties gevraagd over beleidsprincipes, instrumentenkeuze, krachtlijnen en randvoorwaarden. Vooral evenwel in de tweede fase heeft de MiNa-Raad zijn functie: hier wordt alle overleg en expertise ingezet om zich uit te spreken over de voor- en nadelen van de geboden oplossingen (oplossingen zijnde hetzij in de vorm van een ontwerp- beleidsplan, hetzij in de vorm van een voorontwerpdecreet). In feite gebeurt hiermee een maatschappelijke beleidsevaluatie *ex ante*. In de derde en de vierde fase kan de MiNa-Raad wel heel wat ondersteuning bieden voor heel wat uitvoeringsgericht overleg. Momenteel behoren deze derde en vierde fase evenwel niet tot de kerntaak van de MiNa-Raad.

De MiNa-Raad speelt vooral een rol in de tweede fase van de beleidscyclus, deze van de *beleidsformulering*. De Raad speelt ook een rol in de eerste fase, deze van de *probleemonderkenning*. Over de rol van de Raad in deze twee fasen – vooral dan de *beleidsformulering* – wordt hierna ingegaan in §§12-14. De MiNa-Raad zou ook een rol kunnen spelen in de derde en de vierde fase van de beleidscyclus. Dit wordt ver- der opgenomen in §15-16.

10) Deels gebaseerd op WINSEMIUS, *Gast in Eigen Huis. Beschouwingen over Milieumanage- ment*, Samson H.D. Tjeenk Willink, Alphen a/d Rijn, 1986, geciteerd in VERBRUGGEN, *Onderzoeksrichtlijnen milieu en economie in Vlaanderen*, onderdeel 2.1. In de fase van de *probleemerkenning* worden de belangrijke milieu- en natuur- vraagstukken aangebracht. Hier wordt dus de nodige informatie vergaard en verwerkt. De tweede fase is deze van de *beleidsformule-*

ring. Hierin worden oplossingen geformuleerd. Bij belangwekkende dossiers gebeurt dit aan de hand van een beleidsplan of aan de hand van een nieuw decreet. Het is hier dat de politieke besluitvorming zijn centrale verantwoordelijkheid heeft. In de derde fase, deze van de *beleidsuitvoering*, gebeurt de omzet- ting van de plannen in realiteit. Dit vergt meestal een grote betrokken- heid van diverse doelgroepen en de inzet van administratieve en finan- ciële middelen. Hier wordt ook

gewerkt met met uitvoerings- besluiten. Veelal is er een min of meer permanent technisch overleg nodig in een stuurgroep, waarbij alle maatregelen op voorhand doorsproken worden. Tot slot is er de fase van het *beheer*. Vooral bij dossiers waarin vele maatschappe- lijke groepen zijn gemoeid en waarin afwenteling van de lasten op de anderen mogelijk is, blijven handhaving en evaluatie *ex post* aan de orde.

3.3. Structuur en werking

[12] **Type adviesraad: vijf opties.** De MiNa-Raad pleitte (§§5-8) voor een breed inhoudelijk of horizontaal bereik, te vatten met de term “milieu-aspecten van duurzame ontwikkeling”. Vanuit dit vertrekpunt en met het oog op de fase van de beleidsformulering zijn er drie mogelijkheden om de taak en de samenstelling van de MiNa-Raad te omschrijven:

1. De legitimiteit en exclusiviteit van dit brede bereik (alle milieu-aspecten van duurzame ontwikkeling) wordt bekomen en gewaarborgd door een brede samenstelling van de betrokken adviesraad. Om de milieu-invalshoek te garanderen wordt echter een bijzondere plaats toegekend aan degenen die het milieubelang verdedigen.¹¹
2. Een variante op het vorige alternatief is dat het brede bereik niet alleen leidt tot een brede samenstelling, maar ook tot een nog meer verbrede invalshoek. Vanuit een algemene maatschappelijke reflectie (t.t.z. vanuit milieuhoeke, vanuit sociaal oogpunt, vanuit een economische benadering én vanuit culturele hoek) wordt een soort “Vlaamse Raad voor Duurzame Ontwikkeling” bekomen.
3. Een alternatief voor de twee voorgaanden is dat het brede bereik wordt opgenomen vanuit een meer toegespitste samenstelling van de adviesraad, m.n. door de middenveldgroepen die specifiek aandrijver zijn van de betrokken invalshoek “milieu” en vanuit dat gezichtspunt de breedte van het regeringsbeleid horizontaal overschouwen.¹²

Anderzijds is het mogelijk dat de brede, horizontale benadering voor meerdere adviesraden (zie §§ 5-8) niet weerhouden wordt. Consequent moet dan worden uitgegaan van adviesraden die met betrekking tot de fase van de beleidsformulering zich uitsluitend toelagen op het beleidsveld van het kerndepartement. Bij adviesraden die op die manier gekoppeld worden aan kerndepartementen zijn er dan ook twee opties:

4. De adviesraad van het kerndepartement wordt samengesteld uit de betrokken doelgroepen en geeft een reflectie over de maatschappelijke impact van het in het kerndepartement voorbereide of te evalueren beleid.
5. De adviesraad van het kerndepartement wordt samengesteld uit deskundigen en geeft een advies op basis van expertise.

11) Logisch gesproken geldt dan dat andere adviesraden met een andere maar even horizontale benadering van een breed onderwerpenveld ook een brede samenstelling zouden hebben.

12) De MiNa-Raad krijgt dan *mutatis mutandis* dezelfde samenstelling als de SERV. De SERV benadert de breedte van het regeringsbeleid vanuit sociaal-economische hoek en is dus samengesteld uit de rele-

vante sociaal-economisch organisaties. Zo ook zou de MiNa-Raad de breedte van het regeringsbeleid benaderen vanuit milieu-oogpunt en dus samengesteld zijn uit de relevante milieu-organisaties.

De gepresenteerde rangorde van deze mogelijkheden is niet alleen analytisch van aard, maar drukt ook, voor de fase van de beleidsformulering, een voorkeursorde uit.

Optie 1 is de meest wenselijke. Ze sluit goed aan bij de huidige evolutie van de raadswerking naar een horizontale milieubenadering van relevante discussies. Ze laat toe om aan de politieke besluitvorming alternatieven aan te bieden. Ze laat in principe toe de toenemende complexiteit van het milieubeleid ten volle in rekening te brengen. Door de aanwezigheid van alle partners is het mogelijk een betere maatschappelijke beoordeling te doen van de effectiviteit, efficiëntie en aanvaardbaarheid van de geformuleerde beleidsvoornemens. Tot slot sluit deze optie nogal aan bij de bestaande structuur van de MiNa-Raad, waarbij er toch bijstellingen denkbaar zijn, zoals hierna beschreven (§§ 13-14).

Optie 2 is – een breed benaderende “Raad voor Duurzame Ontwikkeling” of “... voor het Regeringsbeleid” – is voorwaardelijk wenselijk. Het is hier duidelijk dat milieu niet de eerste invalshoek zal zijn. Tegelijk zou het ook niet acceptabel zijn, gegeven de beschreven maatschappelijke ontwikkelingen, dat “milieu” tot een franje zou worden bij sociaal-economische overwegingen. Kortom, in een geünificeerde adviesraad moeten milieuoverwegingen *evenwaardig* zijn aan sociale en economische overwegingen. Om een en ander werkbaar te houden, moet het mogelijk zijn dat onderling divergerende standpunten als duidelijke alternatieven worden gepresenteerd aan de besluitvorming.

Optie 3 is wenselijk onder voorwaarde dat optie 1 of 2 niet haalbaar zouden zijn. De horizontale milieubenadering heeft op zich voldoende merites om een afzonderlijke milieuadviesraad met een pure milieu-invalshoek te verdedigen. Om in dat geval voldoende tegensprekelijkheid en informatiebasis te bekomen, zal het nodig zijn om meer gebruik te maken van experts en van inbreng van betrokken burgers via nieuwe participatieve technieken.

Optie 4 is slechts aanvaardbaar als een bijzondere vorm van doelgroepenoverleg. Optie 5 is het “advies” *pur sang*, waarbij het evenwel nog niet duidelijk is hoe deze adviezen op hun maatschappelijke wenselijkheid getoetst zullen worden, en hoe men de concrete expertise van de doelgroepen zal verwerken bij de beleidsformulering. Deze twee opties passen veeleer bij de derde en de vierde fase van de beleids-cyclus, zoals deze besproken worden in §16.

- [13] **Samenstelling.** De MiNa-Raad bestaat momenteel uit vierentwintig stemgerechtigde en zeven niet-stemgerechtigde leden, die allen benoemd worden door de Vlaamse regering. De huidige samenstelling van de MiNa-Raad¹³ sluit aan bij optie 1 – toch moet er ook nagedacht worden over de optimalisatie van de samenstelling van deze adviesraad in functie van een keuze voor optie 1. Wat deze samenstelling betreft is de MiNa-Raad van oordeel dat er moet worden gestreefd naar een vruchtbaar en beleidsgericht debat tussen de relevante maatschappelijke doelgroepen en wetenschappers. Hierbij moet de milieu-invalshoek duidelijk tot uiting blijven komen, met oog voor de diversiteit van de invalshoeken en de garantie van een brede vertegenwoordiging. Het is essentieel dat de exclusiviteit van de opdracht, m.n. het milieuaspect van duurzame ontwikkeling, goed verankerd blijft. Anderzijds is het van belang dat de adviezen van de MiNa-Raad een goede weerspiegeling blijven van de samenstelling van de Raad, t.t.z. dat desgevallend de standpunten van de verschillende organisaties in de Raad als zodanig goed gearticuleerd worden.

In functie van optie 1 kan er aan gedacht worden om de samenstelling van de MiNa-Raad te wijzigen of uit te breiden, op voorwaarde dat ook uit de (nieuwe) samenstelling blijkt dat de exclusiviteit van de opdracht, m.n. het milieuaspect van duurzame ontwikkeling, goed verankerd wordt. De eventuele wijziging of uitbreiding van de samenstelling zou vooral moeten bijdragen tot een diversificatie van de invalshoeken die complementair is aan het nastreven van een brede vertegenwoordiging. Daarnaast drukt de MiNa-Raad de wens uit om de eigen rol van de wetenschappers en de lokale besturen in de werking van de Raad duidelijker te accentueren

- [14] **Advies en overleg.** Het is duidelijk dat de MiNa-Raad op dit moment verschillende functies gelijktijdig vervult: zowel een overlegfunctie als een expertise-inbreng functie – net in deze combinatie zit het unieke van deze adviesraad. De expertise is nodig. Zoniet wordt advisering al snel tot het eenvoudige zoeken naar compromissen tussen belangen zonder bijkomende verrijking van de politieke afweging – wat het primaat van de politiek in het gedrang zou brengen (zie §9). De benodigde expertise is deels afkomstig van het MiNa-secretariaat, deels afkomstig van de raadsleden, deels afkomstig van daartoe in het

13) De voorzitter en ondervoorzitter (de enige leden waarvoor geen plaatsvervanger wordt voorzien) worden benoemd door de Vlaamse regering. Van de overige tweeëntwintig stemgerechtigde leden worden twaalf leden rechtstreeks voorgedragen door milieu- en natuurverenigingen. De inbreng van de sociaal-economische rand-

voorwaarden wordt gewaarborgd door de aanwezigheid van zes stemgerechtigde leden vanwege de organisaties die vertegenwoordigd zijn in de SERV. Telkens één stemgerechtigde vertegenwoordiger wordt benoemd uit de voordracht van vier adviesraden met specifieke adviesbevoegdheid, de zgn. groene hoge sectorraden. Telkens één lid

vertegenwoordigt de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en de Vlaamse Vereniging van de Provincies. Vijf niet-stemgerechtigde leden worden aangewezen uit de voordracht van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

gesprek betrokken deskundigen. Doordat er per adviesvraag een grote hoeveelheid expertise “ingeblazen” wordt in de “smeltoven” van het werkgroeps- en raadsdebat, wordt het debat sterk verrijkt, en worden de partners in staat gesteld elkaars standpunten te leren kennen en naar elkaar toe te groeien.

Ook overleg tussen partners is dus nodig. Zoniet verwordt advisering al snel tot het fabriceren van een wetenschappelijk meest ideale oplossing (voor zover men het eens geraakt) zonder probleembepaling of toets vanuit maatschappelijke hoek – wat overeenkomt met de hiervoor beschreven optie 5. Deze wetenschappelijke advisering kan overigens eveneens buiten een adviesraad gebeuren. De raadspartners zijn en blijven, ondanks soms veeleisende omstandigheden, ook bereid heel wat energie te spenderen in de werkzaamheden van de MiNa-Raad.¹⁴

Wat de functie betreft – overleggen of expertise inbrengen – het is vanuit de praktijk van de MiNa-Raad duidelijk dat deze niet zomaar te scheiden zijn. Tot slot is het duidelijk dat een functioneel “gemengde” adviesraad als de MiNa-Raad voldoende tijd nodig heeft bij adviesvragen die gesteld worden, om beide functies naar bevrediging te kunnen vervullen. Wat zich voor de besluitvorming in eerste instantie aandient als tijdverlies, ontpopt zich al gauw tot kwaliteitswinst.

STANDPUNT VAN ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO EN VEV bij §§ 12-14

De sociale partners wensen zich hier niet uit te spreken voor een bepaalde optie. De keuzes m.b.t. de MiNa-Raad hangen immers samen met de keuzes die voor andere adviesraden (meer bepaald de SERV) worden gemaakt en dienen dus in samenhang beschouwd te worden. ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO en VEV wensen te beklemtonen dat de opties en bemerkingen in verband met de samenstelling van de MiNa-Raad en andere adviesraden – en de oprichting van commissies in de schoot van de MiNa-Raad – verregaande consequenties hebben, voorbarig zijn en het bereik van de MiNa-Raad overstijgen.

¹⁴⁾ Om ontwerpadviezen voor te bereiden, of om bepaalde beleidskwesties permanent op te volgen, stelt de MiNa-Raad werkgroepen in. De werkgroepen zijn de eigenlijke motor van de raadsactiviteiten: zij staan niet alleen aan de basis van de adviezen, maar belichamen bovendien de overlegprocessen die men in een adviesraad mag verwachten. Binnen de werkgroepen

snijdt men de voorgelegde problemen ten gronde aan, gaat men voor het eerst in op de discussiepunten, en komt men tot ontwerpadviezen. Er gaan in de schoot van de MiNa-Raad 80 tot 100 werkgroepvergaderingen per jaar door. De werkgroepen bestaan uit raadsleden, plaatsvervangende raadsleden, en eventueel door hen aangeduide experts – per vergadering

zijn er veelal 5 tot 10 deelnemers. In 1999 waren er acht werkgroepen op min of meer permanente basis actief: “duurzame ontwikkeling”, “algemeen milieubeleid”, “natuurbeleid”, “ruimtelijke ordening”, “economische en financiële instrumenten”, “lokale besturen”, “natuur- en milieu-educatie” en “sturing”.

3.4. De fasen probleemerkenning, beleidsuitvoering en -beheer

- [15] **Integrale beoordeling met betrokkenheid van de burger.** Naast beleidsadvisering moeten er in de toekomst nog andere vormen van inbreng mogelijk gemaakt worden, wil men de beoordeling van complexe milieuproblemen ernstig nemen. Om een goede inschatting van milieuproblemen en relevante toekomstvisie tot stand te laten komen moet deze gebaseerd zijn op een open en brede maatschappelijke dialoog. Er moet dan ook worden nagedacht over meer effectieve en efficiënte structuren om, in de fase van de probleem-
 onderkenning, de dialoog tussen burgers, middenveld en overheid te verbeteren.

De MiNa-Raad heeft hier wellicht geen rechtstreekse taak, maar kan wel onrechtstreeks een bijdrage leveren tot een betere participatie, m.n. via de provinciale en gemeentelijke milieuoedvisering.¹⁵ De MiNa-Raad heeft immers traditioneel veel aandacht voor provinciaal en gemeentelijk (milieu)beleid en heeft ook in de marge van zijn werking contacten uitgebouwd met de provinciale en de gemeentelijke milieuoedviseraden. Wellicht kan deze werking, indien ze op een meer gesystematiseerde wijze zou gebeuren, tot meer vruchtbare resultaten leiden voor deze adviesraden en voor de MiNa-Raad als zodanig. Het belang van een dergelijke werking zou zich evenwel allicht eerder situeren in de fasen van de beleidsuitvoering en het beleidsbeheer.

De MiNa-Raad zou kunnen fungeren als inspirator en ondersteuner van lokale, regionale en provinciale adviesprocessen. Via deze gedecentraliseerde processen wordt het ook mogelijk grote aantallen burgers te betrekken bij maatschappelijke discussies.

- [16] **Mogelijke rol in de derde en de vierde fase van de beleidscyclus.** In aansluiting bij §11 wordt hier nog eens kort ingegaan op de mogelijke rol van de MiNa-Raad in de derde en vierde fase van de beleidscyclus, m.n. de beleidsuitvoering en het beleidsbeheer. De bij de raadsleden en in het secretariaat van de MiNa-Raad opgebouwde expertise moet immers ter beschikking gesteld kunnen worden voor informatievoorziening bij deze fasen van de beleidscyclus – voor zover dat de onafhankelijke werking van de Raad in zijn kerntaak

15) Net zoals een steeds belangrijker deel van de beleidsvoering op internationaal (vooral Europees) niveau gebeurt; vindt aan de andere kant een steeds sterkere decentralisatie van beleidsdossiers plaats (cf. nieuw Decreet ruimtelijke ordening, plattelandsbeleid, aller-

lei gemeentelijke convenants, ...). Voor gebiedsgericht beleid is blijkt een regionaal bestuursniveau noodzakelijk met vooral een coördinerende draaischijffunctie (mobiliteit, ruimtelijke ordening, plattelandsbeleid, regionaal-economisch beleid, waterbeleid, ...).

Daarnaast legt de Vlaamse regering bij het stimuleren van het gemeentelijk milieubeleid (via de convenants) onverkort de klemtoon op duurzame ontwikkeling. Tegen 2001 zal een convenant nieuwe stijl in die richting verder worden uitgewerkt.

niet in het gedrang brengt. De doelgroep is hier de betrokken administratie, veeleer dan de regering.¹⁶

De rol van de MiNa-Raad in deze fasen zou opgevat kunnen worden als een rol van ondersteuning en facilitering van vooraf gedefinieerde gespreksituaties. Men kan hierbij overwegen om, voor beleidsdomeinen waarbij het milieuaspect belangrijk is, de nodige uitvoeringsgerichte commissies bij de MiNa-Raad onder te brengen. In deze commissies zou men dan reeds bestaande maar zeer specifieke milieuverenigingen, administraties of andere specifieke organisaties kunnen betrekken, die op dit moment bijkans geen rol spelen in de MiNa-Raad als zodanig. De samenstelling van deze overleggroepen zou naargelang het onderwerp en volgens nader te bepalen modaliteiten variëren. Hier is dus sprake van een “variabele pariteit”. Ook zou er in diezelfde filosofie een meer structurele band kunnen voorzien worden tussen de MiNa-Raad en de vier Hoge Sectorraden die momenteel in de MiNa-Raad zetelen.

De MiNa-Raad zou een ondersteunende en faciliterende rol kunnen vervullen, via de nodige uitvoeringsgerichte commissies, voor uitvoerings- en beheersgericht overleg tussen relevante groeperingen en experts. Hierbij zou ook gestreefd kunnen worden naar een meer structurele band met de bestaande expertraden.

STANDPUNT ABVV, ACV, ACLVB, BB, UNIZO EN VEV bij §16

De keuze voor het al dan niet onderbrengen van uitvoeringsgerichte commissies bij de MiNa-Raad zal later moeten bepaald worden in samenhang met de herstructurering van de administratie en de bijbehorende adviesraden.

16) De in §12 aangehaalde opties 4 en 5 komen functioneel overeen met de hier besproken vormen van uitvoerings- en beheersgericht overleg. In het geval van optie 4 zou de samenstelling van een uitvoeringsgerichte milieuadviesraad vermoedelijk vergelijkbaar zijn met deze van de MiNa-Raad nu. In geval van optie 5 worden de experts (wetenschappers, mensen met gezag in het veld) centraal gesteld in een op uitvoering gerichte milieuadviesraad.